

المپیک؛ آن گونه که نمی بینید

ندا افشاری

مترجم

این روزها برگزاری بزرگ‌ترین رویداد بین‌المللی ورزشی در پاریس علاقه‌مندان به

ورزش را به آنچه در فرانسه رقم می‌خورد، معطوف کرده است. المپیک تابستانی ۲۰۲۴ که مثل همه رویدادهای مشابه هم برای ورزشکاران آوردگاه مهمی است و نتایج تلاش‌های چندساله آنان را هویدا می‌کند و هم برای دیگر اهالی ورزش، از مدیران ورزشی تا رسانه‌ای‌ها و طرفداران والیته پژوهشگران حوزه ورزش، المپیک

و رویدادهای بزرگ ورزشی، سوژه‌های جذاب و مهمی از حیث علمی در اختیار محققان قرار می‌دهد، به طوری که آنها تلاش می‌کنند ابعاد گوناگون برگزاری این رویدادها را از منظرهای مختلفی مشاهده و بررسی کنند. ما حاصل این نگاه علمی اغلب ختم به تولید مقالاتی می‌شود که با جست‌وجوی کلیدواژه اصلی رویداد

یعنی المپیک به سادگی در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد و صدالبته می‌تواند در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌های ورزشی و غیرورزشی مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در شماره امروز «فرهنگستان» ۷ مقاله منتشرشده دوسال اخیر درخصوص رویدادهای المپیک را مورد بررسی و بازخوانی قرار داده‌ایم.

مدال آوران المپیک عمر کوتاه‌تری دارند

«آنا کوپاسویک»، «لئون سیچانوفسکی» و «داریوش جمیلنیک» از استادان آکادمی «لئونا کوزمینسکی» در مقاله‌ای تحت عنوان «آیا مدال آوران المپیک بیشتر از بازندگان المپیک عمر می‌کنند» که در مجله اسکاندیناوی Journal of Public Health منتشر شد، به بررسی نقش کسب مدال بر طول عمر مدال آوران و بازندگان در مسابقات المپیک پرداخته‌اند. آنها در این مقاله، ۱۰۲ هزار و ۹۹۳ ورزشکار معروف را مورد مطالعه قرار داده‌اند. همچنین ۲۰ رشته از پرطرفدارترین رشته‌های ورزشی را برای مقایسه انتخاب کرده‌اند. آنها مقایسه‌ای از طول عمر ورزشکاران را روی زیرمجموعه‌ای از ۱۷ هزار و ۱۹۴ ورزشکار نخبه انجام داده‌اند که عمدتاً مرد بوده و در زمان

تجزیه و تحلیل این مقاله جان باخته بودند. نتایج طول عمر نشان می‌دهد مدال آوران المپیک در مقایسه با ورزشکارانی که مدال کسب نکرده‌اند، عمر کوتاه‌تری دارند. ورزشکاران رشته‌های بوکس، واترپلو، وزنه‌برداری، هاکی روی یخ، درچرخه‌سواری، فوتبال، شنا و کشتی به طور قابل توجهی کمتر از میانگین کل ورزشکاران عمر می‌کنند. در مقابل، طول عمر ورزشکاران دوومیدانی، قایقرانی، شمشیربازی، ژیمناستیک هنری، تیراندازی، اسکی صحرایی و سوارکاری در مقایسه با میانگین سایر گروه‌ها بالاتر گزارش شده است. در حالت کلی، ورزشکارانی که در رشته‌های قدرتی فعالیت می‌کنند، در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های مهارتی، طول عمر کوتاه‌تری دارند.

اقتصاد میزبان‌های المپیک سکه می‌شود

«یانوری وانگ» محقق چینی در مقاله‌ای با عنوان «تجزیه و تحلیل تاثیر بازی‌های المپیک بر رشد اقتصادی کشورهای میزبان براساس مدل ARIMA» که در مجله Business Economics and Management منتشر شد، به بررسی تاثیر اقتصادی المپیک روی اقتصاد کشور میزبان پرداخته است. به عبارتی هدف این مقاله بررسی تاثیر بازی‌های المپیک بر رشد اقتصادی با تمرکز ویژه بر تغییرات در تولید ناخالص داخلی در چین و آمریکا است. او با استفاده از مدل ARIMA، روند تولید ناخالص داخلی دو کشور را در دوره‌ای که بازی‌های المپیک دچار وقفه شده بود، پیش‌بینی کرد. این مقاله پس از تکمیل ساخت مدل، تغییرات تولید ناخالص داخلی و شاخص‌های گردشگری دو کشور را قبل و بعد از بازی‌های المپیک مقایسه کرده است. با تحلیل‌هایی که صورت گرفته مشخص شده میزبانی بازی‌های المپیک سهم مثبتی بر رشد اقتصادی دو کشور ایفا می‌کند. این نتایج به دست آمده نه تنها راجعاً به ارتزمنندی رابری سیاستگذاران فراهم می‌کند، بلکه پشتیبانی قوی برای ارزیابی اثرات اقتصادی شهرهای میزبان بازی‌های المپیک در آینده ارائه می‌دهد. به عبارتی هم آمریکا و هم چین، در دوره‌ای که میزبانی بازی‌های المپیک را داشته‌اند، از نظر

تولید ناخالص داخلی رشد کرده‌اند، به طوری که تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۲۰۲۰، به رقم اینکه کمی کمتر از پیش‌بینی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۸ بوده، از پیش‌بینی‌های انجام شده فراتر رفته است. این موضوع باز هم تاثیر مثبت المپیک را بر رشد اقتصادی چین ثابت می‌کند. با وجود این، داده‌های مربوط به گردشگری در آمریکا در این بازه زمانی دچار نوساناتی شد اما بررسی‌ها نشان داد صنعت گردشگری آمریکا در دوره برگزاری المپیک روندی صعودی و سپس کاهش را تجربه کرده است اما در مجموع المپیک در مدت زمان کوتاهی توانست صنعت گردشگری محلی را رونق دهد. از سوی دیگر با توجه به کمبود داده‌ها در مورد گردشگری چین از سال ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ و تاثیر چشمگیر کرونا بر گردشگری در سال‌های اخیر، این مقاله به تحلیل عمیق تغییرات گردشگری چین نپرداخته است. به طور خلاصه بازی‌های المپیک نه تنها بر رشد اقتصادی آمریکا تاثیر مثبتی داشته، بلکه رشد اقتصادی چین را نیز ارتقا داده است. از نظر گردشگری، بازی‌های المپیک با وجود محدودیت‌های داده و تاثیر همه‌گیری، گردشگری محلی را تا حدودی تقویت کرد. این یافته‌ها داده‌های ارتزمنندی را برای سیاستگذاران و شهرهای میزبان المپیک در آینده فراهم می‌کند.

افت موفقیت میزبانان المپیک در گذشت زمان

مقاله «مزیت میزبانی در بازی‌های المپیک» از سوی «کارل سینگلتن»، استاد دانشگاه استرلینگ، «جی جیمز رید» استاد دانشگاه ریدینگ، «یوهان ریویلاک» استاد دانشگاه کالیفرنیا جنوبی و «دومینیک شریر» استاد مدرسه مدیریت WHU Otto Beisheim و توسط انتشارات «ادوارد الگار» منتشر شد. با مقایسه موفقیت یک کشور میزبان با عملکرد آنها در بازی‌های قبلی و بعدی متوجه می‌شویم مزیت میزبانی در گذر زمان با افزایش مشارکت و تنوع رقابت کاهش یافته است. میزبانان بازی‌های المپیک تابستانی بین سال‌های ۱۹۸۸ و ۲۰۱۶ در مقایسه با عملکرد آنها در خارج از کشور، در مسابقات مردان و زنان، ۲ درصد افزایش در سهم خود از مدال‌ها و فینالیست‌ها داشته‌اند. در دوره معاصر، اثر برتری میزبانی در بازی‌های المپیک زمستانی در مسابقات مردان محدود ۵۰ درصد بیشتر بوده اما این سهم موفقیت در مسابقات زنان دیده نشده

آمریکا و چین با ثبات‌ترین کشورهای مدال آور المپیک

در مقاله‌ای با عنوان «شاخص جدید رتبه‌بندی ملت‌ها در المپیک‌های تابستانی» که فوریه ۲۰۲۴ در مجله Managing Sport and Leisure منتشر شد، «توماس لوگلیان» دکتری و عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد و بازرگانی دانشگاه وگرب و یوهان ویولاک، استاد دانشگاه کالیفرنیا جنوبی به عنوان نویسنده حضور دارند. در این مقاله آمده است که سیستم فعلی رده‌بندی بازی‌های المپیک مستعد سوگیری تخصصی است. یک کشور می‌تواند با رفتار استراتژیک و برتری در یک رشته مدال‌های متعددی را به دست آورد و خود را در رتبه‌بندی بالا ببرد. نویسندگان این مقاله با ارائه یک سیستم رتبه‌بندی جدید را به منظور اصلاح پیشنهاد داده‌اند. آنها سپس با استفاده از داده‌های کمیته بین‌المللی المپیک،

یک سیستم رتبه‌بندی جدید (شاخص) ایجاد کرده‌اند که به صورت اقتصادسنجی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. طبق این سیستم رتبه‌بندی موفق‌ترین کشورهای المپیک موفق باقی می‌مانند. با وجود این براساس این شاخص‌ها کشورهای چین، اسپانیا و لیتوانی در زمره کشورهای در نظر گرفته شده‌اند که موفقیت کمتری داشته‌اند. در این مقاله تنها کشورهایی که بیش از یک مدال در بازی‌های المپیک تابستانی از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ کسب کرده‌اند مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که آمریکا (۲۵ مدال)، آلمان (۲۴ مدال)، و چین (۲۴ مدال) در ورزش‌های بیشتری در مقایسه با اسپانیا موفق به دریافت مدال شده‌اند و کشورهایی چون چین و آمریکا از ثبات معوقی برخوردارند.

بهبود عملکرد ورزشی با بهبود سرانه تولید ناخالص داخلی

«فول حسین» استاد دانشگاه اسلامی بهاولپور، پاکستان در مقاله‌ای تحت عنوان «عوامل اجتماعی-اقتصادی تعیین‌کننده عملکرد ورزشی: بررسی تجربی در بین کشورهای جهان» که در مجله Research Journal for Societal Issues به چاپ رسیده، به مطالعه عامل اجتماعی اقتصادی عملکرد ورزشی در بین کشورهای دنیا پرداخته است. او در این مقاله، عملکرد ورزشی کشورهای مختلف را با استفاده از کل تعداد مدال‌های طلا، نقره و برنز سنجیده است. اوزان مدال‌های طلا، نقره و برنز به ترتیب چهار، دو و یک مشخص شده است. تولید ناخالص داخلی سرانه، بهداشت، آموزش و جمعیت، عملکرد ورزشی را تعیین می‌کند. تجزیه و تحلیل‌های رونق داده انجام شده است؛ یکی کشورهایی که در بازی‌های المپیک شرکت کرده‌اند. شاخص آموزش و سلامت پیشنهاد شده توسط برنامه توسعه سازمان ملل متحد به عنوان نماینده‌ای برای آموزش و سلامت مورد استفاده قرار می‌گیرد. دوم، داده‌های متعادل‌سازی ۱۱۳ کشوری در این مطالعه به کار رفته است که در تمام المپیک‌های ۱۹۷۲ تا ۲۰۲۲ با فاصله چهارساله حضور داشته‌اند. با وجود این، تحلیل‌های مجزیایی هم برای ۸۰ کشوری انجام شده که بین این سال‌ها به یک مدال طلا، نقره یا برنز دست یافته‌اند. سه مدل اقتصادسنجی برای هر مورد با استفاده از یک رویکرد ثابت و تصادفی برآورد شده است. تست «هامسن» برای شناسایی تطبیق مدل‌های اثر ثابت و اثرات تصادفی استفاده شده است. با کمک آمارها مشخص شد که تولید ناخالص داخلی سرانه، آموزش، سلامت

و جمعیت به طور مثبت و معناداری با عملکرد ورزشی مرتبط هستند. نتایج مدل اول نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی بر عملکرد ورزشی تاثیری ندارد که مورد قبول واقع نشد. در مدل دوم با ابطال نظر به اول عنوان شد که شاخص سلامت تاثیری بر عملکرد ورزشی ندارد که این نظریه هم رد شد. فرضیه سوم نشان داد که شاخص تحصیلات تاثیری بر عملکرد ورزشی ندارد. در فرضیه‌های بعدی هم عدم تاثیر جمعیت و مناطق مختلف بر عملکرد ورزشی نیز رد شدند و در مجموع تمام این فرضیه‌ها به طور مستقیم بر عملکرد ورزشی تاثیرگذار بوده‌اند. این نشان می‌دهد که فعالیت‌های اقتصادی، تحصیلات، سلامت و مردم از عوامل اساسی تفاوت‌های عملکرد ورزشی در بین کشورهای دنیا هستند. کشورهایی که سرانه تولید ناخالص داخلی بالایی دارند عملکرد سلامت و سطح تحصیلات بالاتری دارند و ممکن است عملکرد بهتری در ورزش داشته باشند. همچنین نتایج متغیرهای ساختگی نشان می‌دهد که منطقه اروپا عملکرد ورزشی بهتری نسبت به آسیا، استرالیا، آمریکا و آفریقا دارد. بهبود سرانه تولید ناخالص داخلی با افزایش فعالیت اقتصادی در یک کشور می‌تواند عملکرد ورزشی را در سطح کلان بهبود بخشد و نیز ارائه خدمات عمومی اجتماعی مرتبط با آموزش و سلامت ممکن است عملکرد ورزشی را ارتقا دهد. افزایش توسعه اجتماعی اقتصادی یک استراتژی ارتزمنده برای ارتقای عملکرد ورزشی به ویژه برای کشورهای با تولید ناخالص داخلی پایین‌تر، نتایج آموزشی پایین‌تر و سطح سلامت ضعیف‌تر است.

مقالات المپیک کدام ورزش را بیشتر تحلیل کرده‌اند؟

مورد توجه است. نتایج به دست آمده در این تحقیق نشان می‌دهد که بیشتر محققان تمایل دارند تحلیل‌های جامعی را با دیدگاه‌های جامع انجام دهند در حالی که انگلیس، استرالیا، کانادا و اسپانیا تحلیل‌های تقسیم‌بندی شده‌ای را در دستور کار قرار داده‌اند. از سوی دیگر ورزش‌های المپیک به ویژه دوومیدانی بیشترین تحلیل را به خود اختصاص داده‌اند. در صورتی که در ورزش‌های غیرالمپیک آن دسته از ورزش‌هایی که در کشورها از نفوذ اجتماعی برخوردارند، غالب هستند. همچنین تجزیه و تحلیل عوامل «مزو» و «میکرو» بر عوامل کلان ترجیح داده می‌شود. علاوه بر این مطالعات کمی از طریق تجزیه و تحلیل منابع اولیه مانند گزارش‌های رسمی در اولویت قرار می‌گیرند و نیز متغیرهای اقتصادی رایج‌ترین داده‌ای است که با مدل‌هایی که در سطح نخبگانی به دست می‌آیند و بیشترین استفاده را برای بررسی همبستگی با اهمیت نتایج دارند. خط‌مشی‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و استراتژی‌ها محورهای اصلی فرآیند تجزیه و تحلیل هستند که ستون فقرات یک مدل تحلیلی را تشکیل می‌دهند و با عواملی مانند ساختار و بودجه، عوامل خود مانند ورزشکار توسعه می‌یابد.

«خامس گومز رودریگز» استاد دانشگاه «لیدا» در اسپانیا، «جوردی سگی» استاد موسسه ملی تربیت بدنی، «ماريو تکسیرا» استاد دانشگاه «اورا»، «دیوید کابلو» استاد دانشگاه گرانادا، مقاله‌ای با عنوان «کشورها چگونه در ورزش‌های منتخب موفق عمل می‌کنند: بررسی سیستماتیک» را در مجله Social Sciences منتشر کرده‌اند. «مسابقات ورزشی تسلیحاتی جهان» اصطلاحی است که در رقابت بین کشورهای مختلف برای موفقیت در مسابقات ورزشی بین‌المللی توصیف می‌شود. توسعه آن، رقابت مسالمت‌آمیز و خروجی را تعیین می‌کند؛ یکی افزایش قدرت نرم در سطح بین‌المللی و دیگری ارتقای هویت ملی و تاثیر اجتماعی. این به معنای افزایش سطح نفوذی است که کشورها در سطح بین‌المللی به عنوان سنگ بنای مفهوم یک کشور ورزشی با جمعیتی سرفراز و سالم به دست می‌آورند. به منظور تبیین عوامل دخیل در موفقیت یک سیستم ورزشی در سطح نخبگانی، یک بررسی سیستماتیک انجام شده است. یافته‌های بیانگر آن است همان‌طور که تعداد مقالات از سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد عوامل تعیین‌کننده موفقیت در سطح بین‌المللی بسیار

شاخص LU؛ ایده جدید برای رتبه‌بندی کشورها در المپیک

«رابرت سی. دانکانا» عضو گروه نجوم دانشگاه گیزاس و «اندرو پیرسی» از اعضای شرکت Charles River Associates ماساچوست، آمریکا در مقاله‌ای تحت عنوان «رده‌بندی ملی براساس جمعیت در مسابقات المپیک» که در جولای ۲۰۲۴ در مجله Journal of Sports Analytics به چاپ رسید عنوان کرد: رده‌بندی کشورها در بازی‌های المپیک طبق تعداد مدال‌ها به نفع کشورهای پرجمعیت تمام می‌شود؛ در حالی که رتبه‌بندی براساس سرانه، کشورهای بسیار کم جمعیت را در صدر قرار می‌دهد. طبق این شاخص، جمعیت کشورهای برنده مدال بسیار متغیر بوده و بسیار بیشتر از تعداد مدال‌هایی است که هر کشوری قادر به کسب آن می‌شود. از آنجایی که بسیاری از کشورها با جمعیت کم، جمعیت قابل توجهی را تشکیل می‌دهد که در آن، مدال‌هایی پیش‌بینی می‌شود. همچنین براساس مدال‌های کسب شده محققان نشان داده‌اند کشورهایی با جمعیت بسیار متغیر قادرند به رتبه‌های بالا دست پیدا کنند. این رتبه‌بندی کشورها را براساس میزان شواهدی رتبه‌بندی می‌کند که توانایی بالایی خود را در ورزش‌های المپیک نشان می‌دهند. تمام کشورهای مدال‌آور تمایل به سرانه یکسانی

برای کسب مدال دارند. «رتبه‌بندی احتمالی» شیوه جدیدی برای رتبه‌بندی ملی کشورهای المپیک در نظر گرفته شده است که براساس شاخص LU ارائه می‌شود. اگر همه مردم دنیا ظرفیت یکسانی برای کسب مدال داشته باشند، شاخص LU، معیاری است برای سنجش عدم احتمال اینکه کشوری از جمعیت معین بتواند به تعداد مدال‌های خود یا مدال‌های بیشتری دست یابد. این شاخص باید به عنوان روشی ساده و عینی برای تعیین کمیته مبتنی بر توانایی‌های ورزشی توسط مدال آوران مطابق بر جمعیت کشورها ارائه شود. در این مقاله رده‌بندی بازی‌های المپیک براساس تعداد مدال‌های کل (مجموع تعداد طلا، نقره و برنز) یک کشور سنجیده می‌شود. استفاده از مجموع شمارش مدال‌ها دقت رتبه‌بندی را به طور متوسط بهینه می‌کند. در این گزارش رتبه‌بندی‌های ملی جمعیتی برای سه المپیک تابستانی گذشته شامل لندن ۲۰۱۲، ریو ۲۰۱۶ و توکیو ۲۰۲۰ ارائه شده است. در این رتبه‌بندی، سه کشور نیوزیلند، مجارستان و جامائیکا در فهرست ۱۰ کشور برتر قرار گرفته‌اند. کشورهای برتر رتبه‌بندی شده براساس مجموع مدال‌ها نیز به ترتیب آمریکا، چین، انگلیس و ژاپن بوده‌اند.